

KOMENSKÉHO DEKLARACE

"Všichni jsme občané jednoho světa a dokonce jsme všichni jedné krve. Jaká je to neuváženost nenávidět člověka, protože se narodil jinde, protože hovoří jiným jazykem, protože má na věci jiný názor, protože chápe více nebo méně než ty? Zapřísahám vás, zanechme toho! Vždyť jsme všichni lidé, tedy všichni nedokonalí, potřebující pomoci, a tak v té záležitosti jsme všichni navzájem sobě dlužníky."

Rok 2022 nám nabídl jedinečnou příležitost připomenout si odkaz pansofisty a jedné z nejvýraznějších osobností evropských novověkých dějin známého jako "Učitel národů", Jana Amose Komenského, který se narodil před 430 lety. Ačkoli sám sebe nepovažoval primárně za pedagoga, položil základy pro moderní didaktiku. Jeho život byl silně ovlivněn hrůzami války způsobenými především neschopností dosáhnout dohody mezi katolíky a evangelíky v Evropě 17. století. Válka přinesla mor, nedobrovolný exil a ztrátu milovaných. Možná právě víra v dialog a komunikaci ho vedla k tomu, že se později soustředil na didaktiku a zejména na cizí jazyky. Jeho práce, jako jsou *Didactica Magna*, *Orbis pictus* nebo *Schola ludus*, zavedly vzdělávací přístupy, které jsou používány dodnes.

Poslední dva roky lze chápat jako historickou paralelu s Komenského dobou. Dva roky pandemie Covid-19 měly globální a bezprecedentní vliv na život celé společnosti a těžce zasáhly zejména děti a mládež. Celý proces výuky a vzdělávání musel být přizpůsoben tak, aby nabízel alternativní řešení. A digitální vzdělávání sehrálo zásadní roli. Než se však Evropa a její občané stačili volně nadechnout, byla Evropa vystavena další krizi. Krizi způsobené barbarskou ruskou agresí proti Ukrajině. Válka donutila miliony ukrajinských žen a dětí nedobrovolně hledat exil v zemích EU.

Naším úkolem je respektovat a ctít evropské hodnoty, trvat na jejich uplatňování a vytvářet podmínky pro budoucnost našich dětí. Musíme zajistit přístup ke kvalitnímu vzdělání pro všechny bez rozdílu – bez ohledu na to, zda se jedná o občany členských států EU nebo migranty prchající před hrůzami války a nejistou budoucností. Na základě Komenského principů musí být takový akt agrese v Evropě 21. století absolutně a nezpochybnitelně odsouzen a nesmí být nijak bagatelizován. Vzdělávání a odborná příprava jdou ruku v ruce s dodržováním lidských práv, hodnot a myšlenek humanismu. Neexistuje žádné jiné řešení.

Česko rychle pochopilo nové skutečnosti a vyhlásilo podporu Ukrajině jako jednu ze svých priorit, koordinovalo pomoc členských států EU při integraci prchajících ukrajinských dětí a usnadnilo výměnu osvědčených postupů a zkušeností. Jsme hrdí na to, že se členské státy a Evropská komise dohodly na udělení statutu kandidátské země Ukrajině. Úspěchem byla také účast ukrajinských delegací na setkáních, která jsme v druhé polovině roku 2022 organizovali. Usnadnila vzájemný dialog, komunikaci a porozumění.

Vzhledem k tomu, že se rok chýlí ke svým posledním dnům, vyzýváme členské státy EU, aby pokračovaly ve společném úsilí a aktivitách založených na hodnotách a principech, které zastáváme, a to do doby, dokud nebude ruská agresivní válka zastavena, a aby pomáhaly při poválečné obnově ukrajinského vzdělávacího systému.

Vyzýváme všechny demokratické země světa a jejich občany, aby si uvědomili, že máme odpovědnost bránit hodnoty, na kterých naše civilizace stála po tisíciletí. Etika a hospodářský rozvoj nestojí proti sobě, ale vzájemně se podmiňují.

"Cílem vzdělání a moudrosti je, aby člověk viděl před sebou jasnou cestu života, po ní opatrně vykračoval, pamatoval na minulost, znal přítomnost a předvídal budoucnost."

Jan Amos Komenský